

РЕШЕНИЕ № 9
София, 30 ноември 2006 г.
конституционно дело № 8/2006 г.
съдия-докладчик Мария Павлова
(Обн., ДВ, бр. 99 от 8 декември 2006 г.)

С ъ с т а в: Румен Янков - председател, Васил Гоцев, Евгени Танчев, Лазар Груев, Мария Павлова - докладчик, Емилия Друмева, Владислав Славов, Димитър Токушев, Благовест Пунев, Красен Стойчев

Делото е образувано на 19.06.2006 г. по искане на 48 народни представители от XL народно събрание за обявяване противоконституционността на: § 29 от Закона за изменение и допълнение на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (ЗИДЗМПВВПРБ), (обн., ДВ, бр.24/2004 г.), с който е изменен текстът на чл. 106 от ЗМПВВПРБ и е създадена ал. 2, както и на следните разпоредби от ЗИДЗМПВВПРБ (обн., ДВ, бр. 104/2005 г.): § 7, с който се създават чл. 103в и 103г в ЗМПВВПРБ, § 16 в частта, в която се създават раздел VIб Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“ и чл. 115л, 115м, 115н, 115о, 115п, 115р, 115с, 115т и чл. 115у в ЗМПВВПРБ, и § 25 и § 26 от преходните и заключителните разпоредби на същия закон.

В искането се твърди, че чл. 106, ал. 2 от ЗМПВВПРБ противоречи на чл. 17, ал. 2 и чл. 18 от Конституцията, тъй като липсва каквото и да било основание за обособяване на пристанища за обществено ползване с регионално значение, чиито територия и инфраструктура да могат да бъдат собственост не само на държавата, но и на общини, физически и юридически лица.

Със създаването на държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“ се нарушава според вносителите чл. 18, ал. 4 от Конституцията, тъй като съединяването на държавни функции със стопанска дейност в конкретния случай води до установяване на монополни права върху пристанищата и пристанищните дейности. Новосъздадените чл. 103в и чл. 103г от ЗМПВВПРБ противоречат на чл. 18, ал. 6 от Конституцията, тъй като чрез тях се поставят в неравностойно положение операторите в пристанища с национално значение спрямо операторите в такива с регионално значение и се създават условия за нелегална конкуренция.

Искането е допуснато за разглеждане по същество с определение от 6 юли 2006 г. и са конституирани като заинтересувани страни Народното събрание, Министерският съвет, министърът на транспорта, Изпълнителна агенция „Пристанищна администрация“, Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“, Българската асоциация на корабните брокери и агенти, Асоциацията на българските пристанища, пристанищни оператори и концесионери и Асоциацията на българските частни пристанища.

На 2 ноември 2006 г. в Конституционния съд е постъпила молба от четирима народни представители, подписали искането, въз основа на което е образувано делото, в която молят да се приеме, че те оттеглят подписите си. Тъй като от молбата не става ясно дали оттеглянето се отнася до цялото искане или само до първата точка от него, Конституционният съд даде указание народните представители да уточнят каква е волята им за оттегляне. Със заявление от 9 ноември 2006 г. народните представители Димитър Абаджиев, Елеонора Николова и Мария Капон заявяват, че оттеглят подписите си по цялото искане за обявяване на противоконституционност на ЗИДЗМПВВПРБ, при което броят на депутатите, поддържащи искането, спада на 45.

На 21 ноември 2006 г. в Конституционния съд постъпи декларация от шест народни представители: Владимир Кузов, Стела Банкова, Минчо Христов, Станислав Станилов, Митко Димитров и Павел Чернев, които не са включени първоначално в списъка по искането. Те заявиха, че подкрепят искането от 19 юни 2006 г., но само по отношение на претендираната противоконституционност на ЗИДЗМПВВПРБ (обн., ДВ, бр. 24 от 23.03.2006 г.). Очевидно те са допуснали грешка в годината, в която е обнародван атакуваният закон – тя е 2004 г. Тъй като само първата точка от искането се отнася до § 29 от ЗИДЗМПВВПРБ (обн., ДВ, бр. 24 от 2004 г.), Конституционният съд счита, че недостатъкът на искането поради липсата на една пета подкрепящи го народни представители е отстранен само за тази част и само за нея следва да се даде ход на делото по същество.

За останалите оспорвани параграфи по ЗИДЗМПВВПРБ (обн., ДВ, бр. 104/2005 г.) поради оттегляне на подкрепата от посочените трима депутати не е налице валидна инициатива за сезиране на Конституционния съд съгласно чл. 150, ал. 1 от Конституцията и чл. 16 от Закона за Конституционен съд. В съответствие с досегашната си практика Конституционният съд поради липса на валидно искане и на основание чл. 25, ал. 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд прекратява производството по § 7, § 16, § 25 и § 26 от ЗИДЗМПВВПРБ (Обн., ДВ, бр. 104/2005 г.).

Всички конституирани страни са изразили становища по искането. За отхвърлянето му изцяло са се обявили Народното събрание, Министерският съвет, министърът на транспорта, Изпълнителна агенция „Пристанищна администрация“ и държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“. Според тях Конституцията допуска със закон да се определи кой е собственик на територията и инфраструктурата на пристанищата в Република България.

Според българската Асоциация на корабните брокери и агенти и Асоциацията на българските пристанища, пристанищни оператори и концесионери няма основание за разделяне на пристанищата за обществено ползване на такива от национално и други от регионално значение, защото всички те са общодостъпни с еднакво предназначение. Асоциацията на българските частни пристанища счита, че Конституционният съд вече се е произнесъл за възможността да съществува частна собственост върху пристанища с Решение № 5 от 2005 г. по к.д. № 10/2004 г. и пререшаването на въпроса е недопустимо.

След като обсъди доказателствата по делото и съображенията, изложени в искането и становищата на заинтересуваните страни, Конституционният съд стигна до следните заключения:

Конституционният съд не споделя твърдението в искането, че всички пристанища за обществено ползване са „едни и същи обекти, с едни и същи функции, предназначение, значение и еднаква степен на всеобща полезност, поради което те изкуствено са разделени на пристанища за обществен транспорт с национално значение и такива с регионално значение“. Инфраструктурата на всяко българско пристанище има определена физическа и

техническа характеристика и кадрови потенциал, въз основа на които то е годно да приема и обработва определен вид кораби. Съществена разлика във функциите и обществената полезност и значимост има между пристанища, приспособени да приемат големи океански пътнически и/или товарни кораби и такива, които са предназначени за малки морски и речни плавателни съдове. Разликата в обема на дейността и доходите, които реализират отделните пристанища, дава основание да се прави разлика между тяхната полезност за обществените интереси. От Конституцията не произтича забрана за въвеждане на деление на пристанищата според тяхната значимост и обществена полезност, както правилно бе прието в Решение № 5 от 2005 г. по к.д. № 10/2004 г.

Възражението в искането срещу различния режим на собственост върху територията и инфраструктурата на пристанищата с национално и регионално значение Конституционният съд счита за неоснователно. Член 18, ал. 1 от Конституцията не включва пристанищата в обектите на изключителна държавна собственост. Разпоредбите на Конституцията не съдържат предписание територията и инфраструктурата на всички пристанища да бъдат задължително държавна собственост. Според чл. 17, ал. 2 от Конституцията „собствеността е частна и публична“. Конституционният законодател е предоставил на законодателния орган да уреди кои обекти освен тези, които са изключителна държавна собственост, принадлежат на държавата. Конституционният съд се е произнесъл по този въпрос с Тълкувателно решение № 19 от 21 декември 1993 г. по к.д. № 11 от 1993 г. Когато общественият интерес не налага такова нормативно решение, допустимо е собствеността да принадлежи на различни правни субекти. Това е в съответствие с принципите, на които се основава понастоящем българската икономика -неприкосновеност на частната собственост, свободна стопанска инициатива, добросъвестна конкуренция. Конституционният съд приема, че разпоредбата на чл. 106, ал. 2 от ЗМПВВПРБ, според която територията и инфраструктурата на пристанищата за обществен транспорт с регионално значение могат да са собственост на държавата, общините, на физически и юридически лица, не противоречи на чл. 17, ал. 2 и чл. 18 от Конституцията. С нея законодателят е съобразил завареното правно положение, при което пристанищни обекти и дялове от тях принадлежат на частни юридически лица. Да се обявят те за публична държавна собственост би означавало да се посегне на частна собственост, без да са налице условията на чл. 17, ал. 5 от Конституцията, т.е. да се действа противоконституционно.

Поради изложените съображения и на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията и чл. 25, ал. 2 от Правилника за организацията на дейността на Конституционния съд Конституционният съд

РЕШИ:

Отхвърля искането на 51 народни представители от XL народно събрание за обявяване противоконституционност на § 29 от Закона за изменение и допълнение на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (обн., ДВ, бр. 24 от 23 март 2004 г.), с който е създадена ал. 2 в чл. 106 от Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България.

Отклонява искането на 45 народни представители от XL народно събрание за обявяване противоконституционност на § 7, § 16, § 25 и § 26 от Закона за изменение и допълнение на Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България (обн., ДВ, бр. 104 от 2005 г.) и прекратява производството в тази му част.